

Nadační fond Verda

Průzkum úspěšnosti stipendistů

srpen 2017

Podporujeme vzdělávání romské mládeže

Fond začal fungovat ve školním roce 2001/2002 a za dobu své existence poskytl 1065 stipendií 662 studentům a učňům v celkové výši 5.419.044 Kč (data ke dni 30. 9. 2021). Více než 58 % našich stipendistů se totiž pravidelně vrací a mnohdy s námi projdou celé své studium. Fond podporuje studenty z řad romské mládeže, kteří navštěvují formou denního studia učiliště, střední a vysoké školy.

Skladba našich stipendistů podle typu studia:

- 15 % VŠ
- 3 % VOŠ • 46 % SŠ
- 346 % SOU

Studium řádně ukončilo 483 našich stipendistů, z toho cca 37 % SŠ pokračuje na VŠ nebo VOŠ. Fond přispívá romským studentům formou poskytování stipendia. Průměrná výše příspěvku se pohybuje kolem 7.000 Kč a je závislá především na školním prospěchu studenta a studijním ročníku. Čím lepší prospěch a blíže k maturitě či vyučení, tím vyšší stipendium. Výjimkou jsou pouze studenti VOŠ a VŠ. Zde z pochopitelných důvodů nepřihlížíme ke studijnímu prospěchu, pouze k ukončeným semestrům. Výše stipendia u těchto studentů se pohybuje od 9.000 do 13.000 Kč.

Výzkum stipendistů

Vyhodnocení Nadačního fondu Verda z hlediska územního pokrytí

Nadační fond Verda (dále také jen jako „Fond“) poskytuje finanční podporu formou studijních stipendií romským studentům na základě žádostí a dvoukolového výběrového řízení. Objektem vyhodnocení byla podpora přidělená v průběhu tří školních roků, a to školního roku 2014–2015, 2015–2016 a 2016–2017, které tak byly pro vyhodnocení **sledovaným obdobím**. Vzhledem k **zadání vyhodnotit finanční podporu Fondu z hlediska územní alokace** byla jako **jednotka vyhodnocení** zvolena **obec**, odkud pocházel alespoň jeden student, kterému byla ve sledovaném období přidělena alespoň jednou podpora z Fondu. Z důvodu srozumitelnosti textu označujeme takovou obec jako „podpořenou z Fondu“, přestože ve skutečnosti obec jako taková přímým příjemcem podpory Fondu není, ale je jí student, který z této obce pochází. Volba obce jako analytické jednotky namísto studenta, který z ní pochází, by se jevila jako nekorektní za

předpokladu, že by mezi kritéria výběru studentů k podpoře bylo zařazeno také území, ze kterého student pochází. Vzhledem k tomu, že tomu tak dosud nebylo a Fond územní hledisko alokace své podpory nesledoval a nereguloval, považujeme zvolený přístup za přípustný.

Základní otázkou, na kterou má vyhodnocení odpovědět, je, zda **alokace podpory** z Fondu podle místa bydliště studentů byla rozložena poměrně z hlediska **základních územních kritérií** a podle **intenzity potřeb**, které se Fond snaží uspokojit. Vzhledem k tomu, že Fond explicitně a výlučně podporuje studenty s romskou etnickou identitou, rozumíme intenzitou potřeb koncentraci (potenciálních) studentů s touto etnicitou. Tu aktuálně reprezentuje Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015¹ (dále také jen jako „Mapa“) jako v podstatě jediný ucelený zdroj informací, který alespoň nepřímo obsahuje etnicky senzitivní údaje, a to na základě autoritami zatím nerozporovaného předpokladu, že sociálně vyloučené lokality (dále jen „SVL“) jsou z většiny obývány osobami s (připsanou) romskou etnicitou. Tam, kde je to vhodné, se pak díváme na alokaci podpory Fondu z hlediska pokrytí obcí se sociálně vyloučenými lokalitami identifikovaných v uvedené Mapě.

Jako **kritéria vyhodnocení** územního pokrytí Fondu byly zvoleny:

- a. rozložení obcí podpořených z Fondu v krajích ČR;
- b. (poměrné) zastoupení obcí podpořených z Fondu se SVL v jednotlivých krajích;
- c. (poměrné) zastoupení obcí podpořených z Fondu podle počtu obyvatel;
- d. podíl obcí podpořených z Fondu s přítomností sociálně vyloučené lokality podle Mapy sociálně vyloučených lokalit v ČR.

Dále následuje vyhodnocení jednotlivých kritérií, a to prostřednictvím ukazatelů prezentovaných v tabulkách.

Pokrytí Fondu z hlediska krajů

V průběhu sledovaného období byli podpořeni studenti z celkem 53 obcí. Rozložení obcí v jednotlivých krajích přibližuje následující tabulka:

Tabulka č. 1: Rozložení obcí, ze kterých pocházeli Fondem podpoření studenti v krajích ČR

kraj	počet	podíl (v %)
Ústecký	9	17,0
Jihomoravský	8	15,1
Moravskoslezský	7	13,2

Liberecký	5	9,4
Středočeský	5	9,4
Olomoucký	4	7,5
Pardubický	4	7,5
Karlovarský	3	5,7
Královéhradecký	2	3,8
Vysočina	2	3,8
Zlínský	2	3,8
Hlavní město Praha	1	1,9
Plzeňský	1	1,9
celkem	53	100

Zdroj: evidence Nadačního fondu Verda; vlastní výpočty

Ve sledovaném období byla podpora Fondu **alokována do všech krajů ČR kromě kraje Jihočeského**; žádný z podpořených studentů tedy nepocházel z obce tohoto kraje. Pokud by v každém kraji měl být podpořen stejný počet obcí, v každém kraji by mělo být podpořeno zhruba 7 % z celku podpořených obcí (100/14 krajů). Výrazně vyšší podíl z celku obcí, ze kterých pocházeli podpoření studenti, se pak nacházelo v kraji Ústeckém, dále Jihomoravském a Moravskoslezském, nad pomyslnou hranicí 7 % se pak umístily ještě další 4 kraje, což celkem představuje celou polovinu všech krajů ČR. Naopak nepoměrně méně obcí podpořených z Fondu (pod 7 %) se nacházelo v druhé polovině krajů, nejméně pak v Praze², v Plzeňském kraji a kraj Jihočeský nebyl pokryt vůbec.

Pokrytí Fondu z hlediska rozložení podpořených obcí se SVL v jednotlivých krajích ČR Adekvátnost rozložení podpory Fondu v krajích by se dala dále posoudit podle počtu podpořených obcí v jednotlivých krajích a jejich podílu na celku obcí v daném kraji. Vzhledem k velmi omezeným možnostem Fondu, který za poslední tři školní roky pokryl 53 obcí, a vzhledem k celkovému počtu obcí v ČR, kterých je více než 6 tisíc, by však takové srovnání nebylo vypovídající (Fond nemá a ani nemůže mít ambici pokrýt takové množství obcí, aby mělo smysl posuzovat, zda je pokryl poměrně k počtu obcí v daném kraji). Jako smysluplnější se jeví posoudit rozložení podpořených obcí v rámci jednotlivých krajů ČR srovnáním s rozložením obcí se SVL v krajích podle Mapy (ze které mj. vyplývá, že obce se SVL jsou přítomny v každém z krajů ČR). Toto srovnání pak nabízí přesnější pohled na to, jak dobře Fond reaguje na potřebu podpory, kterou poskytuje (tedy potřebu romských studentů žijících v SVL). Pro toto srovnání jsou však jako základ obcí podpořených z Fondu vybrány pouze ty

obce, které jsou zároveň uvedeny v Mapě jako obce, na jejichž území se nacházejí SVL; takových obcí bylo z Fondu podpořeno celkem 39.

Tabulka č. 2: Rozložení obcí se SVL podpořených v rámci Fondu a identifikovaných v Mapě podle krajů

Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR			Nadační Fond Verda		
kraj	počet obcí se SVL	podíl (v %)	kraj	počet obcí se SVL	podíl (v %)
Ústecký	38	12,8	Ústecký	8	20,5
Olomoucký	36	12,1	Moravskoslezský	5	12,8
Středočeský	30	10,1	Liberecký	4	10,3
Karlovarský	28	9,4	Olomoucký	4	10,3
Moravskoslezský	27	9,1	Středočeský	4	10,3
Plzeňský	27	9,1	Jihomoravský	3	7,7
Liberecký	22	7,4	Karlovarský	3	7,7
Královéhradecký	21	7,1	Královéhradecký	2	5,1
Jihočeský	19	6,4	-	-	-
Pardubický	13	4,4	Pardubický	2	5,1
Zlínský	13	4,4	Hl. město Praha	1	2,6
Jihomoravský	12	4	Plzeňský	1	2,6
Vysočina	10	3,4	Vysočina	1	2,6
Hl. město Praha	1	0,3	Zlínský	1	2,6
celkem	297	100	celkem	39	100

Zdroje:

- *evidence Nadačního Fondu Verda; vlastní výpočty;*

- *Mapa sociálně vyloučených lokalit ČR, 2015; vlastní výpočty.*

Na základě faktu, že v rámci Fondu nebyla podpořena žádná obec z Jihočeského kraje, nelze očekávat, že rozložení krajů podle počtu obcí podpořených z Fondu bude přesně odpovídat obdobnému rozložení krajů podle Mapy. Posoudit lze míru podpory krajů s nejvyšším podílem

obcí se SVL, tedy s podílem vyšším než 10 %, což jsou podle Mapy kraje Ústecký, Olomoucký a Středočeský. Z Fondu byla **největší podpora alokována také do kraje Ústeckého** a mezi kraje, které byly podpořeny více než 10 % z celku podpory dále patří kraj **Moravskoslezský, Liberecký, Olomoucký a Středočeský**. Rozhodně tedy nelze říci, že by se podpora Fondu vyloženě koncentrovala v některém z krajů; nepřiměřenou koncentraci vykazuje kraj Ústecký, ta se však dá vysvětlit například zdaleka nejvyšším počtem SVL spolu s nejvyšším počtem obyvatel SVL a vzhledem k této skutečnosti je možné ji považovat za opodstatněnou. Neopodstatněnou koncentraci pak vykazuje snad kraj **Jihomoravský**, kde je podpora vyšší (7,7 %), než by odpovídala počtu obcí se SVL naměřenému v Mapě (4,0 %). Je to pravděpodobně dáno vlivem způsobu výběru obcí k podpoře, který je závislý na konkrétní poptávce ze strany studentů a ta je zase ovlivněna mírou jejich informovanosti o podpoře z Fondu, dostupnosti podpory (například i možnosti dostavit se na výběrové řízení osobně do Brna nebo Prahy).

Pokrytí Fondu z hlediska velikostních kategorií obcí podle počtu obyvatel

Detailnější pohled na alokaci podpory z Fondu pak nabízí pohled na rozložení podpořených obcí z hlediska jejich velikosti podle počtu obyvatel, které přibližuje následující tabulka.

Tabulka č. 3: Rozložení obcí podle velikostních kategorií – obce ČR a obce podpořené v rámci Fondu

kategorie obcí podle počtu obyvatel	obce ČR	Nadační fond Verda
	podíl (v %)	podíl (v %)
do 200	1,7	3,8
200 až 500	6,2	3,8
500 až 2000	19,1	13,2
2 až 5 tisíc	12	9,4
5 až 10 tisíc	9,1	13,2
10 až 50 tisíc	21,8	37,7
50 až 100 tisíc	8,3	9,4
nad 100 tisíc	21,9	9,4
celkem	100,1	100

Zdroje:

- evidence Nadačního fondu Verda; vlastní výpočty;

- Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obyvatel v %, Český statistický úřad, dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016>; vlastní výpočty.

Ze srovnání lze usoudit, že **silnou stránkou Fondu je alokace podpory také do velmi malých obcí**, a to i do obcí do 200 obyvatel. Oproti rozložení velikostních kategorií obcí v rámci celé ČR jsou mezi obcemi podpořenými z Fondu **nadrepresentovány** (tj. jejich výskyt je vyšší, než by se dalo očekávat) **obce od 5 do 50 tisíc obyvatel** a naopak podrepresentovány obce s více jako 100 tisíci obyvateli. **Podpora se tedy rozhodně nekonzcentruje do velkých sídel a má kapacitu oslovit a podpořit i studenty z velmi malých obcí, pro něž bude jakákoliv podpora obecně méně dostupná.**

Pokrytí Fondu z hlediska z hlediska podílu podpořených obcí se SVL

Posledním kritériem, podle kterého územní pokrytí Fondu posuzujeme, je **podíl podpořených obcí**, ze kterých studenti pocházeli, **s identifikovanou SVL** podle Mapy na celku podpořených obcí. Šlo o 39 z celku 53 obcí, podíl je tedy **74 %**, což lze považovat za **uspokojivý výsledek**. A to i vzhledem k tomu, že konečný seznam obcí se SVL nemusí nutně přesně odpovídat seznamu zveřejněnému v Mapě (z důvodu, že SVL vykazují značnou dynamiku a také heterogenitu, kdy zvláště ty menší mohly pozornosti Mapy uniknout), podíl tedy může být ve skutečnosti i vyšší. Přehled podpořených obcí v rámci Fondu s rozlišením, zda Mapa na jejich území SVL identifikovala či ne, uvádí následující tabulka, která o obcích přináší také další informace, které byly využity v předchozích analýzách.

Tabulka č. 4: Přehled obcí podpořených Fondem ve třech posledních školních rocích

obec	zda SVL dle Mapy 2015; 1 = ano; 0 = ne	počet obyvatel obce	kraj
Benátky nad Jizerou	0	7398	Středočeský
Blansko	1	20639	Jihomoravský
Bohumín	1	21249	Moravskoslezský
Brněnec	0	1308	Pardubický
Brno	1	377028	Jihomoravský
Březová	0	1003	Zlínský
Bučovice	1	6460	Jihomoravský
Český Těšín	0	24650	Moravskoslezský

Děčín	1	49521	Ústecký
Doubrava	0	1224	Moravskoslezský
Havířov	1	74101	Moravskoslezský
Hranice	1	18407	Olomoucký
Jablonec nad Nisou	1	45510	Liberecký
Jablonné v Podještědí	0	3610	Liberecký
Jaroměř	1	12442	Královéhradecký
Kadaň	1	17924	Ústecký
Karviná	1	55163	Moravskoslezský
Krupka	1	12788	Ústecký
Letovice	0	6723	Jihomoravský
Litomyšl	0	10097	Pardubický

Louny	1	18501	Ústecký
Mělnické Vtelno	1	972	Středočeský
Mělník	1	19295	Středočeský
Mikulov	0	7386	Jihomoravský
Milovice	1	11189	Středočeský
Mimoň	1	6501	Liberecký
Modřice	0	5191	Jihomoravský
Most	1	66768	Ústecký
Moutnice	0	1167	Jihomoravský
Náchod	1	20149	Královéhradecký
Neratovice	1	16267	Středočeský

Nová Ves	1	194	Karlovarský
Nové Sedlo	1	2576	Karlovarský
Olomouc	1	100154	Olomoucký
Orlová	1	29524	Moravskoslezský
Ostrava	1	292681	Moravskoslezský
Parbubice	1	89638	Pardubický
Pěňčín	1	749	Olomoucký
Plzeň	1	169858	Plzeňský
Praha	1	1280508	Hlavní město Praha
Prostějov	1	43977	Olomoucký
Radonice	0	1169	Ústecký
Ralsko	1	2109	Liberecký
Semily	1	8447	Liberecký
Svitavy	1	17005	Pardubický
Syrovín	0	353	Jihomoravský
Štěpkov	0	110	Vysočina
Teplice	1	49697	Ústecký
Trmice	1	3288	Ústecký
Třebíč	1	4199	Vysočina
Ústí nad Labem	1	92984	Ústecký
Valašské Meziříčí	1	22449	Zlínský
Vřesová	1	380	Karlovarský
obcí celkem 53	obcí se SVL celkem 39	-	-

Zdroje:

- evidence Nadačního fondu Verda; vlastní výpočty;

- Mapa sociálně vyloučených lokalit ČR, 2015; vlastní výpočty;

- Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2015, Český statistický úřad, dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>

Shrnutí

Vyhodnocení Nadačního fondu Verda z hlediska územního pokrytí podpory, kterou poskytuje romským studentům, přineslo vcelku příznivá zjištění. O alokaci podpory v rámci Fondu za poslední tři školní roky lze říci, že až na jeden kraj pokrývá všechny kraje ČR a oproti očekávanému rozložení podpořených obcí koncentruje podporu spíše do menších sídel (do 50 tisíc obyvatel). Podpora se dále koncentruje do obcí se sociálně vyloučenými lokalitami a z hlediska rozložení obcí se SVL v krajích pak Fond více méně poměrně pokrývá z tohoto hlediska také kraje. Do dalšího období by se dalo doporučit věnovat větší pozornost Jihočeskému kraji, aby tak pokrytí krajů bylo úplné a při výběru studentů (při splnění všech ostatních podmínek a při převisu poptávky nad nabídkou) případně začít zohledňovat, zda student pochází z obce se sociálně vyloučenou lokalitou či ještě lépe, zda student pochází přímo z takové lokality.

Pro potřeby Fondu zpracovala: Mgr. Ivana Šimíková, srpen 2017

1 Viz: <https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2679.html?page=1>

2 Co se týče kraje Hlavní město Praha, v našem vyhodnocení figuruje zároveň jako jedna obec, protože je tak uveden v dalších zdrojích, se kterými při analýze pracujeme, jako je Mapa i údaje ČSÚ o velikostních skupinách obcí